

ትንሣኤ ዘክርዕቶስ - የክርዕቶስ ትንሣኤ

- **ሦስት መዓልት እና ሦስት ሌሊት በመቃብር፤**
- **ሦስት መዓልት እና ሦስት ሌሊት የሞላው እንዴት ነው?፤**
- **እንዴት ተነሣ?**
- **ለምን በአዲስ መቃብር ተቀበረ?**
- **እንዴት በዝግ መቃብር ተነሣ?**
- **መቃብሩን ማን ከፈተው?**

(መልአክ ሰላም ቀሲስ ደጃጌ ሺፈራው)

ጌታችን አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርዕቶስ ድንገተ ሳለምን በመስቀል ላይ ከፈጸመ በኋላ በአካለ ሥጋ ወደ መቃብር ወረደ። ይኸውም በመቃብር ፈርሶ በስብሶ መቅረትን ሊያስቀርልን ነው። በአካለ ነፍስ ደግሞ ወደ ሲኦል ወረደ። ይኸውም በሲኦል ለነበሩ ነፍሳት ነፃነትን ይሰብክላቸው ዘንድ ነው። መለኮት፣ በተዋሕዶ፣ ከሥጋም ከነፍስም ጋር ነበረ። ለዚህ ነው፣ መቃብር ሥጋን ሊያስቀረው ያልቻለው፤ ሲኦልም ነፍስን ማስቀረት አልተቻለውም። ቅዱስ ዳዊት፡- « ነፍሴን በሲኦል አትተዋትምና ቅዱስህንም መበስበስን ያይ ዘንድ አትተዋትም» ያለው ይኸንን ታላቅ ምሥጢር በትንቢት ቃል ሲናገር ነው። መዝ 126፡1። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም፡- «ክርዕቶስ ደግሞ ወደ እግዚአብሔር (ወደ አብ፣ ወደ ራሱና ወደ መንፈስ ቅዱስ) እንዲያቀርብን፣ እርሱ ጻድቅ ሆኖ ስለ ዓመፀኞች አንድ ጊዜ በኃጢአት ምክንያት (ስለ ሰው ልጆች ኃጢአት ተላልፎ በመሰጠት) ሞቶአልና፤ በሥጋ ሞተ (በፈቃዱ ነፍሱን ከሥጋው ለየ)፣ በመንፈስ ግን ሕያው ሆነ። (ያን ሥጋ ነፍስ እንድተለየችው መለኮት አልተለየውም)፣ በእርሱም ደግሞ (መለኮት በተዋሕዳት ነፍስ) ሄዶ በወንጌ ለነበሩት ነፍሳት ሰበክላቸው፤» ብሏል።

ሦስት መዓልት እና ሦስት ሌሊት በመቃብር፤

ጌታችን በክርዕ መቃብር የቆየው ሦስት መዓልትና ሦስት ሌሊት ነው። «ሥጋዬ ደግሞ በተስፋ ታድራለች፤» የሚለው ቃለ ትንቢት የሚያረጋግጥልን ይኸንኑ ነው። መዝ 126፡9። ምሥጢራዊ ትርጉሙም «ወደ መቃብር የወረደ ሥጋዬ በተስፋ ትንሣኤ ሦስት መዓልትና ሦስት ሌሊት በመቃብር አደረገ፤» ማለት ነው። ተስፋ ትንሣኤውም በተዋሕዶ ከሥጋ ጋር ወደ መቃብር የወረደ መለኮት ነው። ነቢዩ ሆሴዕም፡- «ኑ፣ ወደ እግዚአብሔር እንመለስ፤ እርሱ ሰብሮናልና፣ (በሞተ ሥጋ ላይ ሞተ ነፍስን ጨምሮ የፈረደብን እርሱ ነው)፣ እርሱም ይፈውሰናል፤ (መርገመ ሥጋን መርገመ ነፍስን አስወግዶ ከሞት ወደ ሕይወት ያሸጋግረናል)፤ እርሱ መትቶናል፣ እርሱም ይጠግናል። ከሁለት ቀን በኋላ ያድነናል፤ በሦስተኛውም ቀን ያስነሣናል።» በማለት ትንሣኤ ክርዕቶስ በሦስተኛው ቀን መሆኑን አረጋግጧል። ሆሴ 2፡12። ይልቁንም ጌታችን ራሱ በመዋዕለ ሥጋዬው፡- ከሸማግሌዎችና ከካህናት አለቆች ከጻፎችም ብዙ መከራ ይቀበልና ይገደል ዘንድ፣ በሦስተኛውም ቀን ይነሣ ዘንድ እንዲገባው ለደቀመዛሙርቱ በግልጥ ነግሯቸዋል። ማቴ 12፡40። በገሊላም ሲመላለሱ፡- «ወልደ ዕጻለ እመሕያው ክርዕቶስ በሰዎች እጅ አልፎ ይሰጥ ዘንድ አለው፣ ይገድሉትማል፣ በሦስተኛውም ቀን ይነሣል፤» ብሏቸዋል። ማቴ 12፡40። ጻፎችና ፈሪሳውያንም ምልክት በጠየቁት ጊዜ፡- «ክፉና አመንዝራ ትውልድ ምልክት ይሻል፣ ከነቢዩም ከዮናስ ምልክት በቀር ምልክት አይሰጠውም። ዮናስ በዓሣ አንበሪ ሆኖ፣ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት እንደነበረ፣

እንዲሁ የሰው ልጅ (ወልደ ዕጻለ እመሕያው ክርስቶስ) በምድር ልብ ሦስት ቀንና ሦስት ሌሊት ይኖራል።» ብሏቸዋል። ማቴ 1፻፪፥፴፰-፵፯።

ሦስት መዓልት እና ሦስት ሌሊት የሞላው እንዴት ነው?፤

ጌታ በክርስቶስ መቃብር የቆየው ሦስት መዓልትና ሦስት ሌሊት ነው። ይኸንንም ለመረዳት ዕብራውያን ዕለታትን እንዴት እንደሚቆጥሩ ማወቅ ያስፈልጋል። እኛ በሀገራችን የሌሊቱን ሰዓት መቁጠር የምንጀምረው ከዋዜማው ከምሽቱ አንድ ሰዓት ነው። የቀኑን ሰዓት መቁጠር የምንጀምረው ደግሞ ከማለዳው አንድ ሰዓት ጀምሮ ነው። የሌሊቱ ሰዓት የሚያልቀው ከማለዳው አሥራ ሁለት ሰዓት ሲሆን፤ የቀኑ ደግሞ ከምሽቱ አሥራ ሁለት ሰዓት ሲሆን ነው። የቀኑም የሌሊቱም ሰዓት ተደምር ሃያ አራት ሰዓት ይሆናል። ሁሉም ሰዓት ዕለቱን ይወክላል። ለምሳሌ አንድ ሰው እሁድ ዕለት ከሃያ አራት ሰዓት በአንዱ ቢወለድ እሁድ ተወለደ ይባላል። ቢሞትም እሁድ ሞት ይባላል። ዕለቱ በሚጀምርበትም ሰዓት ሆነ፤ በሚያልቅበት ሰዓት፤ ድርጊቱ ቢፈጸም ያ ሰዓት እንደ አንድ መዓልትና እንደ አንድ ሌሊት ይቆጠራል። አውሮፓውያን አንድ ብለው ሰዓት መቁጠር የሚጀምሩት በእኛ አቆጣጠር ከሌሊቱ ሰዓት ሰዓት ነው። እስከ ሃያ አራት ይቆጥሩና በእኛ አቆጣጠር ከሌሊቱ ስድስት ሰዓት ሲሆን ይጨርሳሉ። ሃያ አራት ሰዓት ሲሆን ዜሮ ይሉና እንደገና አንድ ብለው መቁጠር ይጀምራሉ። በሌላ አነጋገር ከሌሊት እስከ ሌሊት ይቆጥራሉ። አሜሪካውያን ደግሞ በእኛ ከሌሊቱ ሰዓት ሰዓት ሲሆን አንድ ብለው ይጀምሩና በእኛ ከቀኑ ስድስት ሰዓት ሲሆን አሥራ ሁለት ብለው ይጨርሳሉ። ከዚያም በእኛ አቆጣጠር ከቀኑ ሰዓት ሰዓት እንደገና አንድ ብለው ይጀምሩና በእኛ ከሌሊቱ ስድስት ሰዓት ሲሆን አሥራ ሁለት ብለው ይጨርሳሉ።

ዕብራውያን ግን ዕለትን መቁጠር የሚጀምሩት ከዋዜማው ማለትም በአውሮፓውያን ከአሥራ ሰዓት ሰዓት፤ በአሜሪካውያን ከአምስት ሰዓት (P.M.) ፤ በእኛ ደግሞ ከምሽቱ አሥራ አንድ ሰዓት ጀምሮ ነው። ከዚህ ሰዓት ጀምሮ እስከ ቀኑ አሥራ አንድ ሰዓት ድረስ ሃያ አራት ሰዓት ቆጥረው አንድ ቀን ይላሉ። ከላይ እንደተገለጠው እያንዳንዱ ሰዓት የዕለቱን መዓልትና ሌሊት ይወክላል። በዚህ መሠረት ጌታችን ከመስቀል ወርዶ የተቀበረው ዓርብ ቅዳሜ ከመግባቱ በፊት ነው። ዓርብ ዕለቱ የሚጀምረው ከዋዜማው ሐሙስ በእኛ አቆጣጠር ከቀኑ አሥራ አንድ ሰዓት ጀምሮ ነው። ስለዚህ ጌታ የተቀበረው በዓርብ ሃያ አራት ሰዓት ክልል ውስጥ በመሆኑ እንደ አንድ መዓልትና ሌሊት ይቆጠራል። ሁለተኛው ደግሞ ዓርብ ከቀኑ አሥራ አንድ ሰዓት ጀምሮ እስከ ቅዳሜ ቀን አሥራ አንድ ሰዓት ያለው ነው። ሦስተኛው ደግሞ ቅዳሜ ከቀኑ አሥራ አንድ ሰዓት ጀምሮ እስከ እሁድ ቀን አሥራ አንድ ሰዓት ያለው ነው። ከዚህ በኋላ የሰኞ ምሽት ይገባል። ጌታ የተነሣው በሦስተኛው ቀን እሁድ መንፈቅ ሌሊት ነው።

እንዴት ተነሣ?

ጌታችን አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን ተለይቶ የተነሣው በታላቅ ኃይልና ሥልጣን ነው። ይህ ኃይልና ሥልጣን የባሕርይ ገንዘቡ ነው። ይኸንንም፡- «ነፍሴን ደግሞ አነሣት ዘንድ (ሰውነቴን ከሞት አነሣት ዘንድ) አኖራለሁና (በፈቃዴ እምታለሁና)፤ ስለዚህ አብ ይወደኛል። እኔ በፈቃዴ አኖራለሁ እንጂ (ነፍሴን በፈቃዴ ከሥጋዬ ለይቼ በገነት፤ ሥጋዬንም በመቃብር አኖራቸዋለሁ እንጂ) ከእኔ ማንም አይወስዳትም። (ያለ እኔ ፈቃድ የሚፈጸም ምንም ነገር የለም)። ላኖራት (ነፍሴን በገነት፤ ሥጋዬን በመቃብር ላኖራቸው) ሥልጣን አለኝ፤ ደግሞም ላነሣት (ነፍሴን ከሥጋዬ አዋሕጄ ላነሣት) ሥልጣን አለኝ።» በማለት አስቀድሞ ተናግሮታል። ዮሐ 1፥1፯-1፰። ነቢዩ ኢሳይያስ፡- «ተጨነቀ ተሣቀየም አፉንም አልከፈተም፤ ለመታረድ እንደሚነዳ ጠባቂ፤ በሽላቶቼም ፊት ዝም እንደሚል በግ እንዲሁ አፉን አልከፈ

ተም።» በማለት መናገሩ ኢየሱስ ክርስቶስ በፈቃዱ እንደሚሞት የሚያጠይቅ ትንቢት ነበር። ኢሳ 53፡1። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም ከዚህ የሚመሳሰል ቃል ተናግሯል። 1ኛጴጥ 8፡38። በዚህ ዓይነት ነቢያትም ሐዋርያትም የተናገሩለት ኢየሱስ ክርስቶስ በኃይሉ በሥልጣኑ ሞትን ድል አድርጎ። ሙስና መቃብርን አጥፍቶ ተነሥቷል። እርሱ የትንሣኤና የሕይወት ባለቤት ነው። የሐ 1፡1።

ይህ እንዲህ ከሆነ። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ፡- «የሕይወትን ራስ ገደላችሁት፤» በማለት አይሁድን ከወቀሳቸው በኋላ፡- «እርሱን ግን እግዚአብሔር ከሙታን አስነሣው፤» ለምን አለ? የሚል ጥያቄ ይነሣ ይሆናል። ይኸንን ኃይለ ቃል በመያዝ «አብ አስነሣው እንጂ በራሱ አልተነሣም፤» የሚሉ አሉና። እነዚህም ትርጓሜውን ያልተረዱ ምሥጢሩን ያላስተዋሉ ሰዎች ናቸው። ሐዋርያው «እግዚአብሔር አስነሣው፤» ያለው «እግዚአብሔር» የሚለው ስም የሦስቱም መጠሪያ እንጂ የአብ ብቻ አለመሆኑን ስለሚያውቅ ነው። ምክንያቱም፡- ወልድም እግዚአብሔር ተብሎ ይጠራል። የሐ ፩፡፩ ፣ የሐዋ ፳፡፳፰። መንፈስ ቅዱስም እግዚአብሔር ተብሎ ይጠራል። የሐ ፩፡፪። ስለዚህ፡- ሥላሴ በፈቃድ አንድ በመሆናቸው፡- «አንዲት በሆነች በአብ በራሱና በመንፈስ ቅዱስ ፈቃድና ሥልጣን ተነሣ፤ አንድም፡- ወደ መቃብር የወረደ ሥጋ፣ መለኰት የተዋሐደው ስለሆነ ተነሣ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚአብሔር በመሆኑ ተነሣ፤» ተብሎ ይተረጎማል። ይታመናል። ትንቢተ ነቢያትም የሚያረጋግጥልን ይኸንኑ ነው። «እግዚአብሔርም ከእንቅልፍ እንደሚነቃ ተነሣ። የወይን ስካር እንደተወው እንደ ኃይልም ሰው፤ ጠላቶቹንም በኋላቸው መታ፤» ይላል። መዝ ፸፯፡፳፰።

ለምን በአዲስ መቃብር ተቀበረ?

በእስራኤል ባሕል፣ የአባቶቻቸው አፅም ካረፈበት መቃብር፣ የመቀበር ልማድ አላቸው። የሴፍ በግብፅ የእስራኤልን ልጆች፡- «እግዚአብሔር ሲያስባችሁ አጥንቱን ከዚህ አንሥታችሁ ከእናንተ ጋር ውሰዱ፤» ብሎ ያማላቸው፣ የአባቶቹ የአብርሃም እና የይስሐቅ የያዕቆብም አፅም ካረፈበት ለመቀበር ፈልጎ ነው። ዘፍ. ፶፡፳፰። በቤቴል የነበረውም ሽማግሌ ነቢይ፡- «በሞትሁ ጊዜ የእግዚአብሔር ሰው በተቀበረበት መቃብር ቅበሩኝ፤ አጥንቶቼንም በአጥንቶቼ አጠገብ አኑሩ፤» ብሏል ። ፪ኛነገ 1፡1። ጌታችን የተቀበረው እንደ እስራኤል ባሕል የቅዱሳን አፅም ካረፈበት ሳይሆን ማንም ካልተቀበረበት ከአዲስ መቃብር ነው። ይኸውም የሴፍ ለራሱ ያዘጋጀው ነው። «የሴፍም ሥጋውን ይዞ በንጹሕ በፍታ ከፈነው፣ ከዓለት በወቀረው በአዲሱ መቃብርም አኖረው፣ በመቃብሩም ደጃፍ ታላቅ ድንጋይ አንከባሎ ሄደ፤» ይላል ማቴ ፳፯፡፶፱። ይህም የሆነው እርሱ ባወቀ በርሱ ጥበብ ነው። እንዲህም በማድረጉ አይሁድ ለትንሣኤው ምክንያት እንዳያበጁለት አድርጓቸዋል። በብሉይ ኪዳን እንደተጻፈው፣ ከነቢዩ ከኤልሳዕ መቃብር ተቀብሮ የነበረው ሰው፣ የነቢዩ አጥንት በነካው ጊዜ፣ በተአምር ተነሥቷል። ፪ኛነገ 1፡1። እንግዲህ ጌታችንም፣ ከአንዱ ቅዱስ መቃብር ተቀብሮ ቢሆን ኖሮ፣ ሞትን ድል አድርጎ በሚነሣበት ጊዜ «በራሱ አልተነሣም፣ የቅዱሱ አፅም ነው ያስነሣው፤» ባሉት ነበር። ይኸንን ምክንያት ለማጥፋት ነው። በአዲስ መቃብር የተቀበረው።

እንዴት በዝግ መቃብር ተነሣ?

ጌታችንን የሴፍ ኒቆዲሞስ ገንዘው ከቀበሩት በኋላ፣ የካህናት አለቆችና ፈሪሳውያን ወደ ጳጳሳዊ ተመልሰው፡- «ጌታ ሆይ፣ ያ ሰው (ክርስቶስ)፣ ገና በሕይወቱ ሳለ፣ ከሦስት ቀን በኋላ እነሣለሁ፣ እንዳለ ትዝ አለን። እንግዲህ ደቀመዛሙርቱ መጥተው በሌሊት እንዳይሰርቁት ለሕዝቡም ከሙታን ተነሣ እንዳይሉ፣ የኋለኛይቱ ስሕተት ከፊተኛይቱ ይልቅ የከፋች ትሆናለችና መቃብሩ እስከ ሦስተኛው ቀን ድረስ እንዲጠበቅ እዘዝ አሉት። ጳጳሳዊም፡- ጠባቂች አሉአችሁ።

እንዳወቃችሁ አስጠብቁ፤» አላቸው። እነርሱም ሄደው ከጠባቆች ጋር ድንጋዩን አትመው መቃብሩን አስጠብቁ።» ማቴ ፳፯፥ ፳፫፡፳፮። በታላቅ ድንጋይ የተገጠመው መቃብር፣ ድንጋዩ እንደታተመ፣ ክርስቶስ ሞትን ድል አድርጎ ተነሥቷል። ይኸውም፦ ምንም የማያግደው መለኰት በተዋሕዶ ከሥጋ ጋር በመቃብር ስለነበረ ነው። ቅዱስ ቄርሎስ እንደተናገረው፣ በተዋሕዶ፣ የቃል ገንዘብ ለሥጋ፣ የሥጋም ገንዘብ ለቃል በመሆኑ ነው። ለምሳሌ፦ አይሁድ ብዙ ጊዜ በድንጋይ ቀጥቅጠው ሊገድሉት ሲፈልጉ፣ እያየት ይሰወርባቸው ከእጃቸውም ይወጣ ነበር። በመካከላቸው አልፎ ሲወጣ አያየትም ነበር። ዮሐ ፳፥፶፱፤ ፲፥፴፱። ይህም የሆነው፣ እንደ ነፍስና ሥጋ ተዋሕዶ፣ መለኰት ሥጋን በመዋሐዱ ነው። ከትንሣኤው በኋላም ከአንድም ሁለት ጊዜ ከተዘጋ ቤት በሩ ሳይከፈት የገባው ለዚህ ነው። ዮሐ ፳፥፲፱፤ ፳፯። በልደቱም ጊዜ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በድንግልና እንደታተመች የተወለደው ለዚህ ነው። ኢሳ ፯፥፲፬። ማቴ ፩፥ ፳፫፡፳፫፤ ሉቃ ፪፥፮፡፯።

መቃብሩን ማን ከፈተው?

ጌታችን የተነሣው መግነዝ ፍቱልኝ፣ መቃብሩን ከፈቱልኝ ሳይል ከሆነ፣ «መቃብሩን ማን ከፈተው? ለምንስ ተከ ፈተ?» የሚል ጥያቄ ይነሣ ይሆናል፤ በወንጌል እንደተጻፈው፣ የአይሁድ ሰንበት ቅዳሜ ካለፈ በኋላ፣ እሑድ በማለዳ፣ ፀሐይ ሲወጣ፣ መግደላዊት ማርያም፣ የያዕቆብም እናት ማርያም ሶሎሜም ሹቱ ሊቀቡት ወደ መቃብሩ መጥተው ነበር። ትልቁ ጭንቀታቸው «ድንጋዩን ከመቃብሩ ደጃፍ ማን ያንከባልልናል?» የሚል ነበር። ድንጋዩ እጅግ ትልቅ ነበርና፤ አሻቅበውም አይተው ድንጋዩ ተንከባሎ እንደነበር ተመለከቱ። ወደ መቃብሩም ገብተው ነጭ ልብስ የተጎናጸፈ ጎልማሳ በቀኝ በኩል ተቀምጦ አዩና ደነገጡ። በጎልማሳ አምሳል የተገለጠላቸው የጌታ መልአክ ነው። እርሱ ግን፦ «አትደንግጡ፤ የተሰቀለውን የናዝሬቱን ኢየሱስን እንደምትፈልጉ አውቃለሁ፤ ተነሥቷል በዚህ የለም።» አላቸው። ማር ፲፯፥፩፡፮። ጌታችን በዝግ መቃብር ከተነሣ በኋላ ባዶ የነበረውን መቃብር የከፈተው ይህ የጌታ መልአክ ነው። የከፈተበትም ምክንያት በእምነት የመጡ እነዚህ ሴቶች ያልተነሣ መስሏቸው ዘወትር በመመላለስ እንዳይቸገሩ ነው። አንድም ትንሣኤውን እንዳይጠራጠሩ ነው። በቅዱስ ማቴዎስ ወንጌልም «በሰንበትም መጨረሻ የመጀመሪያው ቀን ሲነጋ፣ መግደላዊት ማርያምና ሁለተኛይቱ ማርያም መቃብሩን ሊያዩ መጡ። እነሆም የጌታ መልአክ ከሰማይ ስለወረደ ታላቅ የምድር መናወጥ ሆነ፤ ቀርቦም ድንጋዩን አንከባሎ በላዩ ተቀመጠ። መልኩም እንደ መብረቅ ልብሱም እንደ በረዶ ነጭ ነበረ። ጠባቆቹም እርሱን ከመፍራት የተነሣ ተናወጡ። እንደ ሞቱም ሆኑ። መልአኩም መልሶ ሴቶቹን አላቸው፣ እናንተስ አትፍሩ፤ የተሰቀለውን ኢየሱስን እንደምትሹ አውቃለሁና፤ እንደ ተናገረ ተነሥቶአልና በዚህ የለም።» የሚል ተጽፏል። ማቴ ፳፮፥፩፡፮። ደቀ መዛሙርቱ በእርግጠኝነት ትንሣኤውን ያመኑት መልአኩ ወደ ከፈተው መቃብር ገብተው መግነዙን ካዩ በኋላ ነው። ዮሐ ፳፥፯።

በኩረ ትንሣኤ፤

ጌታችን አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለባሕርይ አባቱ፣ ለአብ ለእናቱ ለድንግል ማርያምም የበኩር ልጅ ነው። ዕብ ፩፥፯፤ ሉቃ ፪፥፯። ለበጎ ነገርም ሁሉ በኩር በመሆኑ የትንሣኤያችንም በኩር እርሱ ነው። «አሁን ግን ክርስቶስ ላንቀላፉት በኩራት ሆኖ ከሙታን ተነሥቷል። ሞት በሰው (በቀዳማዊ አዳም) በኩል ስለመጣ፣ ትንሣኤ ሙታን በሰው (በተዋሕዶ ሰው በመሆኑ ዳግማዊ አዳም በተባለ በክርስቶስ) በኩል ሆኗልና። ሁሉ በአዳም እንደሚሞቱ እንዲሁ ሁሉ በክርስቶስ ደግሞ ሕያዋን ይሆናሉና። ነገር ግን እያንዳንዱ በራሱ ተራ ይሆናል፤ ክርስቶስ እንደ በኩራት ነው።» ይላል። ፩ኛቆሮ ፲፮፥፳፡፳፫። በተጨማሪም፦ «በሰማይና በምድር ያሉት ሁሉ በእርሱ ተፈጥሯልና፣ ከፍጥረት ሁሉ በፊት በኩር ነው። (ከፍጥረታት በፊት የነበረ፣ የፍጥረታት አለቃ፣ የፈጠረውን ፍጥረት የሚገዛ ነው)፤ ሁሉ በእርሱና ለእርሱ ተፈጥሯል

፤ እርሱም ከሁሉ በፊት ነው፤ (ለዘመኑ ጥንት የሌለው ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በአንድነት በህልውና የነበረ ነው)፤ ሁሉም በእርሱ ተጋጥሟል። እርሱም የአካሉ ማለት የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው፤ እርሱም በሁሉ ፊተኛ ይሆን ዘንድ መጀመሪያ ከሙታንም በኩር ነው።። የሚል አለ። ቁላ ፩፡፲፮-፲፰። ቅዱስ ዮሐንስም፡- «ካለውና ከነበረው ከሚመጣውም፤ በዙፋኑም ፊት ካሉት ከሰባቱ መናፍስት፤ ከታመነውም ምስክር ከሙታንም በኩር የምድርም ነገሥታት ገዥ ከሆነ ከኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋና ሰላም ለእናንተ ይሁን፤» ብሏል። ራእ ፩፡፭።

በብሉይ ኪዳን እነ ኤልያስ፣ እነ ኤልሳዕ ሙት አስነሥተዋል። ፩ኛነገ ፲፯፡፳፪ ፣ ፪ኛነገ ፬፡፴፪-፴፰። በአዲስ ኪዳንም ራሱ ባለቤቱ የመከራንን ልጅ ፣ የመበለቲቱን ልጅ፣ አልዓዛርንም ከሞት አንሥቷቸዋል። ማቴ ፱፡፳፭፣ ሉቃ ፯፡፲፭ ፣ ዮሐ ፲፩፡፵፬። ነፍሱን በመስቀል ላይ በፈቃዱ አሳልፎ በሰጠም ጊዜ አያሌ ሙታን ከእግረ መስቀሉ ተነሥተዋል። ማቴ ፳፯፡፶፫። እነዚህ ሁሉ በከተረ ትንሣኤ አልተባሉም። ምክንያቱም፡- አንደኛ፣ በራሳቸው ኃይል የተነሡ አይደሉም። ሁለተኛ፣ ለተወሰነ ጊዜ ከኖሩ በኋላ ተመልሰው ሞተው ትንሣኤ ዘጉባኤን የሚጠብቁ ሆነዋል። ሦስተኛ፣ ፍጡራን ናቸው። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን የባሕርይ አምላክ በመሆኑ በራሱ ኃይልና ሥልጣን ተነሥቷል። ዳግመኛም አይሞትም። ይኸንንም፡- «ክርስቶስ ከሙታን ተነሥቶ ወደፊት እንዳይሞት፣ ሞትም ወደፊት እንዳይገዛው እናውቃለንና ፣ መሞትን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ለኃጢአት ሞቷልና።» በማለት ሐዋርያው ገልጦታል። ሮሜ ፮፡፱። ጌታችንም፡- «ፊተኛውና መጨረሻው ሕያውም እኔ ነኝ፣ ሞቼም ነበርሁ እነሆም ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ሕያው ነኝ፤» ብሏል። ራእ ፩፡፲፰።

ከትንሣኤው በኋላ ለምን ተመገብ?

ጌታችን በተዘጋ ቤት ገብቶ ለደቀ መዛሙርቱ በተገለጠ ጊዜ፣ መንፈስ የሚያዩ መስሏቸው ጎሊናቸው ደንግጦ፣ ልባቸውም ፈርቶ ነበር። እርሱም፡- «ስለ ምን ትደነግጣላችሁ? ስለምንስ አሳብ በልባችሁ ይነሣል? እኔ ራሴ እንደሆንሁ እጆቼንና እግሮቼን እዩ፤ በእኔ እንደምታዩት፣ መንፈስ ሥጋና አጥንት የለውምና፣ እኔን ዳስሳችሁ እዩ፤» ካላቸው በኋላ እጆቼንና እግሮቼን አሳይቻቸዋል። እነርሱም ከደስታ የተነሣ ገና ስላላመኑ ሲደነቁ ሳሉ፡- «በዚህ አንዳች የሚበላ አላችሁን?» አላቸው። እነርሱም ከተጠበሰ ዓሣ አንድ ቁራጭ ከማር ወለላም ሰጡት፤ ተቀብሎም በፈታቸው በላ፣ ይላል። ሉቃ ፳፬፡፴፮-፵፫። ለሦስተኛ ጊዜ በጥብርያዶስ በተገለጠላቸውም ጊዜ አብሯቸው ተመግቧል። ዮሐ ፳፩፡፱-፲፬። ይኸንንም ያደረገው ከትንሣኤ በኋላ መብላት መጠጣት ኖሮ አይደለም። አለማመናቸውን ለመርዳት ነው። ደቀመዛሙርቱ በተዋሐደው ሥጋ ለመነሣቱ እርግጠኞች እንዲሆኑ ነው። ከወንጌሉ እንደምንረዳው ደቀመዛሙርቱ ይበልጥ እርግጠኞች የሆኑት ስላዩት ሳይሆን፣ ያቀረቡለትን በሙብላቱና በመጠጣቱ ነውና።

ለምን አትንኪኝ አላት?

መግደላዊት ማርያም ገና ሰማይና ምድሩ ሳይላቀቅ፣ በማለዳ፣ ሽቱ ልትቀባው ከመቃብሩ አጠገብ ተገኝታ ነበር። እንደደረሰችም ድንጋዩ ከመቃብሩ አፍ ተፈንቅሎ አየች። ይህች ሴት በሦስተኛው ቀን እንደሚነሣ ከባለቤቱ ብትሰማም፣ « እንደተናገረ ተነሥቶ ነው፤» ብላ አላመነችም። ላለማመናም ምክንያት የሆነው፣ «እኛ ተኝተን ሳለን ደቀመዛሙርቱ በሌሊት ሰረቁት፤» የሚለው የጭፍሮች ወሬ ነው። ጭፍሮቹ እውነትን በሐሰት ለውጠው ይኸንን ያወሩት፣ በገንዘብ ተደልለው ነው። ፣ ማቴ ፳፰፡፲፩-፲፭። ለዚህ ነው ወደ ደቀመዛሙርቱ ሄዱ፡- «ጌታን ከመቃብር ወስደውታል፣ ወዴትም እንዳኖሩት አላውቅም፤» ያለቻቸው። ዮሐ ፳፡፪። ከመቃብሩ ራስጌና ግርጌ ሁለት መላእክት ተገልጠውላት፡- «አንቺ ሴት ስለምን ታለቅሻለሽ?» ባሏት ጊዜም፣ «ጌታዬን ወስደውታል፣ ወዴትም እንዳኖሩት አላውቅም፤» ብላቸዋለች። ዮሐ ፳፡፲፫።

በመጨረሻም ጌታ ራሱ ተገልጦላት፡- «አንቺ ሴት ስለምን ታለቅሻለሽ? ማንንስ ትፈልጋለሽ?» ሲላት አላወቀችውም፡፡ ለዚህ ነው፡ አትክልት ጠባቂ መስሏት፡- «ጌታ ሆይ፡ አንተ ወስደኸው እንደሆነህ፡ ወዴት እንዳኖርኸው ንገረኝ፤ እኔም ወስጄ ሽቱ እንድቀባው፤» ያለችው፡፡ ዮሐ. ፳፥፲፮፡፡ በዚህን ጊዜ፡ «ማርያም»፡ ብሎ በስሟ ቢጠራት በድምፁ አወቀችውና «ረቡኒ (መምህር ሆይ)» አለችው፡፡ መልኩን አይታ፡ ድምፁን ሰምታ፡ ትንሣኤውን አረጋግጣ፡ «አምላኬ» አላላችውም፡፡ ስለዚህ «ገና ወደ አባቴ አላረግሁምና፤ አትንኪኝ፤ ነገር ግን ወደ ወንድሞቼ (ወደ ደቀመዛሙርቴ) ሄደሽ እኔ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ፡ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁ አርጋለሁ ብሏል፡ ብለሽ ንገሪያቸው፤» አላት፡፡ እንዲህም ማለቱ የእርሱ የእግዚአብሔር ልጅ መባልና የእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች መባል ፍጹም የተለያየ በመሆኑ ነው፡፡ እርሱ፡ «አባቴ» ቢል የባሕርይ ልጅ በመሆኑ ነው፡፡ እነርሱ ግን የጸጋ ልጆች ናቸው፡፡ እርሱ፡ «አምላኬ» ቢል ስለተዋሐደው ሥጋ ነው፡፡ የተዋሐደው የፈጠረውን ሥጋ ነውና ፡፡ እነርሱ ግን «አምላካችሁ» ቢባሉ ፍጡራን ስለሆኑ ነው፡፡ በዚህም እርሱ ፈጣሪ እነርሱ ፍጡራን መሆናቸውን አስረግጦ ተናግሯል፡፡ ቶማስን ግን፡- «ጣትህን ወደዚህ አምጣና እጆቼን እይ፤ እጅህንም አምጣና በጎኔ አግባው ፤ ያመንህ እንጂ ያላመንህ አትሁን፤» ብሎታል፡፡ ዮሐ. ፳፥፳፯ ፡፡ ምክንያቱም አይቶ፡ ዳስሶ፡ «ጌታዬ አምላኬም» ብሎ የሚያምን ነውና፡፡ አንድም ሥጋውንና ደሙን ለመዳሰስ፡ ለመፈተት፡ የተጠራ የተመረጠም ካህን ነውና፡፡

ተስፋ ትንሣኤ፤

በብሉይ ኪዳን ዘመን ሁሉም በአዳም ኃጢአት ምክንያት እየተከባኑ በሞተ ነፍስ ተይዘው ወደ ሲኦል ይወርዱ ነበር ፡፡ ፩ኛ ቆሮ ፲፭ ፡፡ ፳፪፡ «ነገር ግን በአዳም መተላለፍ ምሳሌ ኃጢአትን ባልሠሩት ላይ እንኳ ከአዳም ጀምሮ እስከ ሙሴ (እስከ ክርስቶስ) ድረስ ሞት ነገሠ፤» የተባለው ለዚህ ነው፡፡ ሮሜ ፮፥፲፬፡፡ ከዚህ የተነሣ እነ አብርሃም እንኳ ሳይቀሩ የወረዱት ወደ ሲኦል ነው፡፡ እነ ኢሳይያስ፡- «ጽድቃችንም ሁሉ እንደመርገም ጨርቅ ነው፤» ያሉት ለዚህ ነው፡፡ ኢሳ ፳፬ ፡፡ ፮፡፡ እነ ኤርምያስም፡- «ለሥጋ ለባሽ ሁሉ ሰላም የለም፤ ስንዴን ዘሩ እሾህንም አጨዱ፡፡» ብለዋል፡፡ ኤር ፲፪፥፲፫፡፡ በዚህ ምክንያት የብሉይ ኪዳን፡ ዘመን ዘመነ ፍዳ፡ ዘመነ ኩነ ፡ ዘመነ ጽልመት ተብሏል፡፡ በዚህ ዘመን እነ ቅዱስ ዳዊት፡- «አንሥእ ኃይለከ፡ ወነግ አድኅነኝ፤ ኃይልህን አንሣ፡ እኛንም ለማዳን ና ፤ (በሥጋ ተገልጸህ፡ ሰው ሁኑህ አድነን)፤» እያሉ ወልድን ተማጽነዋል፡፡ መዝ 79፡ 2 ፡፡ «ፈኑ ብርሃነከ ወጽድቀከ፤ ብርሃንህንና እውነትህን ላክልን፤ (ብርሃን ወልድን፡ እውነት መንፈስ ቅዱስን ላክልን) ፤ እነርሱ ይምሩን፡ ወደ ቅድስናህ ተራራና ወደ ማደሪያህ፡ (ወደ ገነት ወደ መንግሥተ ሰማያት) ይውሰዱን »፤ እያሉም አብን ተማጽነዋል፡፡ መዝ ፱፥፫፡፡ ይህም የሚያመለክተው በዚያ በጨለማ ዘመን ሆነው ተስፋቸው የክርስቶስ ትንሣኤ እንደነበረ ነው፡፡ በሞት አጠገብ ሕይወት፡ በመቃብር አጠገብ ትንሣኤ እንዳለ ተስፋ እንዲያደርጉ የሚያደርጋቸው የክርስቶስ ትንሣኤ ነውና፡፡ ያንጊዜ ከሲኦል እንደሚወጡ፡ የተዘጋች ገነትም እንደምትከፈትላቸው ያውቃሉና፡፡

የክርስቶስ ትንሣኤ የአዳም ልጆች በጠቅላላ ትንሣኤ ዘጉባኤን በተስፋ እንዲጠብቁ አድርጓቸዋል፡፡ ይህም ተስፋ ሃይማኖት እንዲይዙ፡ ምግባር እንዲሠሩ አጽንቷቸዋል፡፡ ምድራዊውን እንዲንቁ፡ ሰማያዊውን እንዲናፍቁ አድርጓቸዋል፡፡ « ጽድቅ የሚኖርባትን አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እንደ ተስፋ ቃሉ እንጠብቃለን፡፡» ይላል፡፡ ፪ኛ ጴጥ ፫፥፲፫፡፡ ቅዱሳን በሃይማኖት አይተዋታል፡፡ «አዲስ ሰማይንና አዲስ ምድርንም አየሁ፡ ፊተኛው ሰማይና ፊተኛይቱ ምድር አልፈዋልና፡ ባሕርም ወደፊት የለም፡፡ ቅድስቲቱም ከተማ አዲሲቱ ኢየሩሳሌም ለባልዋ እንደተሸለሙት ሙሽራ ተዘጋጅታ ከሰማይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ስትወርድ አየሁ፡፡» ይላል፡፡ ራእ ፳፩፥፫፡፡ እግዚአብሔርም፡- «እነሆ፡ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር

እፈጥራለሁና፣ የቀደሙትም አይታሰቡም፣ ወደ ልብም አይገቡም። ነገር ግን በፈጠርሁት ደስ ይበላችሁ። ለዘላለምም ሐሴት አድርጉ፤ እነሆ፣ ኢየሩሳሌምን ለሐሴት፣ ሕዝቧንም ለደስታ እፈጥራለሁና።» ብሏል። ኢሳ ፳፭፣፲፯።

ሙታን እንዴት ይነሣሉ?

እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ሲፈጥረው የሚያንቀላፋና የሚነቃ አድርጎ ፈጥሮታል። ማንቀላፋቱ የሞት፣ መንቃቱ ደግሞ የትንሣኤ ምሳሌ ነው። አቤል ከሞተ በኋላ በደሙ መናገሩም የትንሣኤ ምሳሌ ነው። ዘፍ ፬፣፲፯። የሄኖክም ከዓይነ ሞት ተሰውሮ በእግዚአብሔር መወሰድ የትንሣኤ ምሳሌ ነው። ዘፍ ፮፣፳፬። ፍጥረታት በጠቅላላም ትንሣኤን የሚሰብኩ ናቸው። የፀሐይ መውጣት የመወለድ፣ የፀሐይ መጥለቅ የመሞት፣ ከጠለቆች በኋላም እንደገና መውጣት የትንሣኤ ምሳሌ ነው።

ጌታችን አምላካችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሙታን እንደሚነሡ በቃልም በተግባርም አስተምሯል። በቃል ፡- «በመቃብር ያሉት ሁሉ ድምፁን የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል፤ መልካምም ያደረጉ ለሕይወት ትንሣኤ፣ ክፉም ያደረጉ ለፍርድ ትንሣኤ ይወጣሉና በዚህ አታድንቁ።» ሲል አስተምሯል። ዮሐ ፮፣፳፱። በተግባርም የአራት ቀን ሬሳ አልዓዛርን አስነሥቷል። ዮሐ ፲፩፣፵፫። ቅዱሳን ነቢያት፡- እነ ኢሳይያስ «ሙታንህ ሕያዋን ይሆናሉ፣ ሬሳዎቻችሁ ይነሣሉ።» ብለዋል። ኢሳ ፳፮፣፲፱። እነ ዳንኤልም፡- «በምድርም ትቢያ ውስጥ ካንቀላፋት ብዙዎች (ሁሉም) ይነቃሉ፤ እነሆቶችም ወደ ዘላለም ሕይወት፣ እነሆቶችም ወደ እፍረትና ዘላለም ጉስቀሏልና።» ብለዋል። ዳን ፲፪፣፪። በተለይም ለነቢዩ ለሕዝቅኤል፣ እግዚአብሔር፡- በአፅም የተሞላ ታላቅ ሸለቆ ካሳየው በኋላ፣ «እነዚህ የደረቁ አጥንቶች ተመልሰው በሕይወት የሚኖሩ ይመስልሃልን?» ሲል ጠይቆታል። ሕዝቅኤልም፡- «እግዚአብሔር ሆይ፣ አንተ ታውቃለህ፤» የሚል መልስ ሰጥቶታል። በመጨረሻም እነዚህ ሁሉ ሕይወት ዘርተው ሲነሡ አይቷል። ይኸንንም፡- «እንዳዘዘኝም ትንቢት ተናገርሁ፣ ትንፋሽም ገባባቸው፣ ሕያዋንም ሆኑ፣ እጅግም ታላቅ ሠራዊት ሆነው በእግራቸው ቆሙ።» በማለት ገልጦታል። ሕዝ ፴፯፣፩-፲፯።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ሙታን ትንሣኤ በሚገባ ቋንቋ አብራርቶ በምሳሌ ሲያስተምር «ነገር ግን ሰው፣ ሙታን እንዴት ይነሣሉ? በምንስ ዓይነት አካል ይመጣሉ? የሚል ይኖር ይሆናል።» ብሎ ከጠየቀ በኋላ፣ «አንተ ሞኝ አንተ የምትዘራው ካልሞተ ሕያው አይሆንም።» ብሏል። ከዚህም አያይዞ «የሙታን ትንሣኤ ደግሞ እንዲሁ ነው። በመበስበስ ይዘራል፣ ባለመበስበስ ይነሣል፤ በውርደት ይዘራል በክብር ይነሣል፤ በድካም ይዘራል፣ በኃይል ይነሣል፤ ፍጥረታዊ አካል ይዘራል፣ መንፈሳዊ አካል ይነሣል ፤ ፍጥረታዊ አካል ካለ መንፈሳዊ አካል ደግሞ አለ። እንዲሁ ደግሞ፡- ፊተኛው ሰው አዳም ሕያው ነፍስ ሆነ ተብሎ ተጽፎአል፤ ኋለኛው አዳም (ክርስቶስ) ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ሆነ። ነገር ግን አስቀድሞ ፍጥረታዊው ቀጥሎም መንፈሳዊው ነው እንጂ መንፈሳዊው መጀመሪያ አይደለም። የፊተኛው ሰው ከመሬት መሬታዊ ነው። ሁለተኛው ሰው (ክርስቶስ) ከሰማይ ነው። መሬታዊው እንደሆነ መሬታውያን የሆኑት ደግሞ እንዲህ ናቸው። ሰማያዊው እንደ ሆነ ሰማያውያን የሆኑት ደግሞ እንዲሁ ናቸው ። የዚያንም የመሬታዊውን መልክ እንደ ለበስን የሰማያዊውን መልክ ደግሞ እንለብሳለን።» ብሏል። ፩ኛቆሮ ፲፮፣፴፮-፵፱። በፊልጵስቶስ መልእክቱም፡- «ክቡር ሥጋውን እንደሚሰል የተዋረደውን ሥጋችንን ይለውጣል።» ብሏል። ፊል ፫፣፳፩። ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስም፡- «እርሱን እንድንመስል እናውቃለን፤» ብሏል። ፩ኛ ዮሐ ፫፣፪።

የትንሣኤ ጸጋ፤

በክርስቶስ ትንሣኤ ያገኘነው ጸጋ ታላቅ ነው። ከጨለማ ወደ ብርሃን ወጥተናል። ከሞት ወደ ሕይወት ተሸጋግረናል ። ሙታን የነበርን ሕያዋን፣ ምድራውያን የነበርን ሰማያውያን፣ ሥጋውያን የነበርን መንፈሳውያን ሆነናል። «ሞት ሆይ፣ መውጫ የት አለ? ሲኦል ሆይ፣ ድል መንሣትህ የት አለ?» የምንል ሆነናል። ሆኖ ፲፫፡፲፱ ፣ ፩ኛቆሮ ፲፡፶፭። እንደ ቅዱስ ጳውሎስ «እኛ አገራችን በሰማይ ነውና፣ ከዚያም ደግሞ የሚመጣ መድኃኒትን እርሱንም ጌታን ኢየሱስ ክርስቶስን እንጠባብቃለን፤ እርሱም ሁሉን እንኳ ለራሱ ሊያስገዛ እንደሚችልበት አሠራር ከቡር ሥጋውን እንዲመስል የተዋረደውን ሥጋችንን ይለውጣል።» የምንል ሆነናል፤ ፊል ፫፡ ፳-፳፩። ናፍቆታችን ሁሉ በትንሣኤ ያገኘነውን ጸጋ እውን ማድረግ ነው። «ድንኳን የሚሆነው ምድራዊው መኖሪያችን ቢፈርስ፣ በሰማይ ያለ በእጅ ያልተሠራ የዘላለም ቤት የሚሆን ከእግዚአብሔር የተሠራ ሕንጻ እንዳለን እናውቃለንና። በዚህ ውስጥ በእውነት እንቃትታለንና፣ ከሰማይም የሚሆነውን መኖሪያችንን እንድን ለብስ እንናፍቃለንና ለብስን ራቁታችንን አንገኝም።» ይላል። ፪ኛቆሮ ፮፡፩-፪። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስም፡- «ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን በመነሣቱ ለሕያው ተስፋና ለማይጠፋ፣ እድፈትም ለሌለበት፣ ለማያልፍም ርስት እንደ ምሕረቱ ብዛት ሁለተኛ የወለደን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት ይባረክ» ብሏል። ፩ኛጴጥ ፩፡፫። ቅዱስ ጳውሎስም፡- «በሚመጡ ዘመ ናትም በክርስቶስ ኢየሱስ ለእኛ ባለው ቸርነት ከሁሉ የሚበልጠውን የጸጋውን ባለጠግነት ያሳየን ዘንድ ከእርሱ ጋር አስነሣን፤ በክርስቶስ ኢየሱስም በሰማያዊው ስፍራ ከእርሱ ጋር አስቀመጠን።» ብሏል። ኤፌ፩፡፯-፯።

የእግዚአብሔር ቸርነት የድንግል ማርያም አማላጅነት አይለየን አሜን።